

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim
Sentralbord: 73 19 90 00, Telefaks 73 19 91 01
Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler
Monica Ekli
Miljøvernavdelingen

Innvalgstelefon
73 19 92 19

Vår dato
03.01.2014
Deres dato
11.10.2013

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2013/7975-542.0
Deres ref.

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 OSLO

Høringsuttalelse til forslag om videreutvikling av produksjonsbegrensningssystemet (MTB) innen matfiskoppdrett

Fylkesmannen mener at alternativ 3 eller 4 vil være akseptable innretninger av MTB-regimet.

Vi ber om at innføringen av et eventuelt regime som fører til økt produksjon i andre halvår blir knyttet opp til effektive tiltak som hindrer ytterligere negative effekter på laksefisk generelt og sjørørret spesielt. Et eventuelt nytt forvaltningsregime bør også følges opp med oppfølgende undersøkelser av situasjonen for sjørørret på utvalgte steder langs norskekysten.

Fylkesmannen viser til høringsbrev fra Fiskeri- og kystdepartementet, datert 11.10.2013, der Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er høringspart.

Fylkesmannen har som embetsoppdrag å ivareta villfiskinteresser og naturmangfoldet i tråd med målene i og i henhold til lakse- og innlandsfiskeoven og naturmangfoldloven. Vi uttaler oss derfor med bakgrunn i dette.

Høringsforslaget

Høringsforslaget er utarbeidet med det formål å gjøre systemet for maksimalt tillatt biomasse (MTB) mer fleksibelt på tillatelsesnivå. Endringsforslaget gjelder for innehavere av matfisktillatelser for laks, ørret og regnbueørret.

Dagens krav er at stående biomasse *ikke på noe tidspunkt* kan overstige den tildelte biomassen som følger av tillatelsen. Departementets forslag vil innebære at kravet endres til at «*det er gjennomsnittlig stående biomasse i den til enhver tid siste 12-månedersperioden som ikke på noe tidspunkt kan overstige den tildelte biomassen som følger av tillatelsen.*»

«Departementet ber om innspill til fire alternative innretninger av MTB-regimet:

1. 0-alternativet hvor vi fortsetter med dagens ordning.
2. Innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB med samme størrelse på tillatelses-MTB som i dag.
3. Innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB med reduksjon i tillatelses-MTB som tilsvarer antatt økning i potensiell produksjon, f.eks. 5 prosent.
4. Valgfritt for enkeltaktører om de vil fortsette med dagens ordning eller gå over til rullerende gjennomsnittlig MTB med reduksjon i tillatelses-MTB på f.eks. 5 prosent.»

Det er i høringsbrevet med vedlegg lagt fram informasjon om sannsynlige tilpasninger til de ulike regimene.

FKD har i høringsbrevet skissert følgende miljøeffekter av de ulike forslagene, basert på utredningen fra Sintef fiskeri og havbruk og Kontali analyse:

Alle scenarioer for rullerende MTB viser økt stående biomasse i andre halvår, sammenlignet med sannsynlig tilpasning til dagens regime. Det blir i høringsbrevet påpekt at dette kan medføre økt belastning på sjørøye og sjørørret, ettersom disse oppholder seg i fjord- og kystområdene hele året.

Det vises også til at det generelt vil være viktig å holde et så lavt som mulig lusenivå i oppdrettsanleggene gjennom året, at dagens tiltak mot lakselus må opprettholdes og videreutvikles, og at det blir viktig hvor biomassen plasseres geografisk i forhold til viktige/sårbare områder for vill laksefisk.

Fylkesmannens vurdering av høringsforslaget, kunnskapsgrunnlaget og hensynet til det biologiske mangfoldet

Kunnskapsgrunnlag

Miljødirektoratet har laget en oppsummering av bestandstilstanden for sjørørret og sjørøye på www.miljodirektoratet.no. Detaljert informasjon om bestandene i det enkelte vassdrag finnes i Lakseregisteret.

Oppsummeringen viser at av 1 127 vurderte vassdrag regnes 21 bestander av sjørørret som tapt, 24 bestander som truet, 111 bestander som sårbar, 436 bestander som redusert og 433 bestander som hensynskrevende. I 50 % av vassdragene blir påvirkning fra lakselus vurdert til å være av avgjørende betydning for tilstanden i vassdraget.

Oppsummeringen viser videre at 17 bestander regnes som gode, mens 85 bestander har usikker tilstand.

I følge DN-notat 2009-1 ble fangsten av sjørørret omtrent halvert i Midt-Norge fra årtusenskiftet til 2008. Konklusjonen var at nedgangen må skyldes forholdene i sjøfasen. De mest aktuelle årsaksforholdene ble vurdert til å være økosystemendringer i sjøen, lakselus, klimaendringer og muligens fiskesykdommer.

Havforskningsinstituttet (HI) har i sin sluttrapport til Mattilsynet (Lakselusinfeksjonen på vill laksefisk langs norskekysten 2013, nr. 32-2013) oppsummert undersøkelsene av lakselusinfeksjonen på vill laksefisk i 2013. Resultatene viser at infeksjonspresset på sjørørret har vært lavt i smoltutvandningsperioden for laks, på forsommeren i 2013. Dette kan skyldes både tiltak hos forvaltning og næring, men kan også skyldes lave temperaturer og mye ferskvann på ettervinteren og våren.

Utover sommeren økte imidlertid infeksjonspresset på sjørørret til omtrent tilsvarende nivå som i 2011 og 2012, og at dette nivået var vesentlig høyere enn i områder uten oppdrettsaktivitet. I begynnelsen av juli hadde 29 % av de fangede sjørørretene ved Agdenes mer enn 0,1 lus per gram fiskevekt, mens på Hitra hadde 33 % av fiskene mer enn 0,1 lus per gram fiskevekt.

Eksperimentelle forsøk tyder på at ca. 0,1 lus per gram fiskevekt kan påføre laksefisk begynnende fysiologiske problemer.

Rapporten konkluderte med at sjøørreten i Sør-Trøndelag sannsynligvis blir negativt påvirket av lakselus, og at det er sannsynlig at lakselus har bestandsreducerende effekt på sjøørret langs store deler av norskekysten.

Rapporten viser også at utover sommeren har sjøørret i oppdrettsintensive områder langs norskekysten fortsatt vesentlig høyere infeksjoner enn i områder uten oppdrett.

I følge Risikovurdering av norsk fiskeoppdrett 2012 (Fisken og havet, særnummer 2-2013) var infeksjonspresset fra lakselus veldig høyt i ytre deler av Trondheimsfjorden, med stor estimert bestandsreduksjon. I siste måleperiode utover sommeren, som omfatter måling på sjøørret, var prosent estimert økt dødelighet på 34 % ved Agdenes og 88 % ved Hitra. Risikoen for mulig populasjonsreducerende effekt ble satt til høy både ved Agdenes og Hitra.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannen mener at alternativ 3 eller 4 vil være akseptable innretninger av MTB-regimet:

3. Innføring av rullerende gjennomsnittlig MTB med reduksjon i tillatelses-MTB som tilsvarer antatt økning i potensiell produksjon, f.eks. 5 prosent.
4. Valgfritt for enkeltaktører om de vil fortsette med dagens ordning eller gå over til rullerende gjennomsnittlig MTB med reduksjon i tillatelses-MTB på f.eks. 5 prosent.

Fylkesmannen er bekymret for et eventuelt nytt reguleringsregime som kan gi økt belastning på vill laksefisk generelt og sjøørreten spesielt. Ut fra det kunnskapsgrunlaget vi har i dag mener vi at det ikke er rom for reguleringer som kan gi ytterligere negative effekter på sjøørretbestandene, jf. føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven.

Fylkesmannen viser samtidig til at rettede tiltak for å dempe lusepresset på laksesmolten på forsommeren kan se ut til å ha gitt positive effekter, og at det bør være mulig å videreutvikle disse.

Vi mener derfor at et eventuelt regime som fører til økt produksjon på høsten må være knyttet opp til effektive tiltak som skal sikre at denne økte produksjonen ikke gir ytterligere negative effekter på vill laksefisk generelt og sjøørret spesielt i form av f.eks. økt lusepress, jf. naturmangfoldloven § 10 og § 12 om samlet belastning, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

For å få kunnskap om eventuelle effekter av tiltaket på sjøørretstammene, mener vi at det bør gjøres forundersøkelser og oppfølgende undersøkelser av situasjonen for sjøørret på utvalgte steder langs norskekysten.

Sterke stammer av vill anadrom laksefisk i sameksistens med en betydelig oppdrettsnæring vil være det beste beviset på at oppdrettsnæringa i framtida drives bærekraftig i Norge. Det er derfor av avgjørende betydning å unngå ytterligere negative effekter på de ville stammene av anadrom laksefisk.

For å sikre en framtdsrettet innovasjon i akvakulturnæringa, bør man på generelt grunnlag knytte økning i vekst i næringa opp mot næringas evne til å hindre eller minimalisere miljøskade. Vi ber derfor om at departementet følger opp tankegangen med å favorisere selskaper som har framtdsrettede løsninger for å minimalisere fotavtrykket fra oppdrettsnæringa på miljøet.

Med hilsen

Jørn Krog
fylkesmann

Stein-Arne Andreassen
miljøverndirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi:
Miljødirektoratet, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim